

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні вимоги до побудови суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової, безпечної України висувають на порядок денний питання щодо вдосконалення системи державного управління міграційними процесами, створення умов для сталого демографічного та соціально-економічного розвитку держави, підвищення рівня забезпечення національної безпеки шляхом запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків, що може забезпечити ефективну реалізацію міграційної політики України.

Останніми десятиріччями географічне і геополітичне положення України, яка розміщена на перетині шляхів “між Сходом і Заходом”, почали активно використовувати як нелегальну частину міжнародної міграції з метою, по-перше, використання її території як транзитної на шляху до економічно розвинених країн Західної Європи, по-друге, легалізуватися в Україні на невизначено довгий термін через зловживання процедурою надання статусу біженця. Так, молдавани, грузини і російські чеченці намагаються використати Україну як транзитну країну для міграції, роблячи спробу віднайти нові способи незаконного перетину українського державного кордону.

За даними Державної прикордонної служби України, у 2014 р. кількість громадян пострадянського простору, затриманих за незаконний перетин кордону, становило 65% від загальної кількості незаконних мігрантів. У трійці країн-лідерів: 217 осіб із Молдови, 111 – Грузії, 56 – російської Чеченської Республіки. У 2015 р. кількість тільки зареєстрованих нелегальних мігрантів, які є громадянами Молдови, сягнула 740 осіб. Водночас Україна відіграє важливу роль у стримуванні потоків нелегальної міграції зі Сходу до держав Центральної та Західної Європи. Суб’єктами нелегальної міграції через територію України є населення країн СНД та Азії. Так, за даними Міжнародної організації міграції (МОМ), мігранти, які прибувають в Україну з Латинської Америки, становлять 2% від загальної кількості нелегальних мігрантів, із колишніх республік СРСР – 13%, Близького та Середнього Сходу – 18%, Північно-східної Азії – 19%, Афганістану – 21%, Африки – 30% (в основному із Сомалі, Заїру, Анголи, Конго, Сьєрра-Леоне). Серед мігрантів із колишнього СРСР близько 41% – вірмени, 48% мігранти з Чечено-Інгушетії, 13% – грузини та ін. Серед осіб, які прибувають в Україну з порушенням установленого порядку, виявлялися й такі, що причетні до скоєння злочинів та інших правопорушень. Так, у деяких регіонах України відзначається концентрація представників окремих етнічних злочинних угруповань і національних груп (китайської, в’єтнамської, країн кавказького регіону та інших), діяльність яких пов’язана з торговельним бізнесом, орендними відносинами з використанням землі, різного роду кримінальними злочинами, у тому числі – розповсюдженням наркотиків.

Про масштабність і організованість цього небезпечного явища свідчить те, що тільки в першому кварталі 2016 р. органами внутрішніх справ України було перекрито 12 каналів нелегальної міграції, викрито та притягнуто до

кримінальної відповідальності 32 організатори і 36 пособників незаконного перебування іноземців на території нашої країни. Таким чином, Україна вже зіткнулася із ситуацією реальної загрози національній безпеці України, що пов'язана з нелегальною міграцією.

Стратегічні підходи до процесу реформування системи державного управління міграційними процесами та створення ефективного механізму протидії нелегальній міграції закладені в Стратегії національної безпеки України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, що спрямована на забезпечення прав і свобод громадян, ефективний контроль за міграційними процесами, боротьбу з нелегальною міграцією, захист національного ринку трудових ресурсів.

Ураховуючи стратегічну важливість питань протидії нелегальній міграції, нагальною є потреба в проведенні ґрунтовних наукових досліджень, що спрямовані на реалізацію основних напрямів державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції, зокрема щодо: запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів; боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією; сприяння добровільному поверненню нелегальних мігрантів до держав їх походження у співробітництві з міжнародними й громадськими організаціями, що працюють у сфері міграції.

Велике значення в цьому аспекті має наукове обґрунтування механізмів державного управління, теоретичні розробки щодо підвищення ефективності цих механізмів. Вагомий внесок у розвиток теоретичного та практичного обґрунтування механізмів державного управління зробили О.Ю.Амосов, Г.В.Атаманчук, В.Д.Бакуменко, В.В.Говоруха, О.І.Даций, І.О.Драган, Т.В.Іванова, В.М.Князєв, В.В.Корженко, О.Б.Коротич, М.І.Круглов, О.Ю.Лебединська, Н.М.Мельтюхова, А.П.Медвідь, П.І.Надолішній, Р.М.Рудніцька, В.М.Рижих, О.Г.Сидорчук, О.М.Стельмах, А.І.Семенченко, Г.П.Ситник, А.С.Сіцінський, Ю.О.Тихоміров, О.В.Федорчак, Л.П.Юзьков та ін.

Аналіз теоретичних і прикладних аспектів формування та реалізації державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції висвітлюється в працях О.М.Бандурки, Ю.В.Бузицького, І.Б.Березовського, А.І.Бабенка, С.В.Бритченко, О.А.Войцехівського, В.О.Іващенко, В.В.Коваленка, В.І.Кривенка, О.В.Кузьменка, В.М.Куц, О.М.Джужи, Ю.Ф.Кравченка, І.І.Мусієнка, А.П.Мозоля, О.А.Малиновської, Г.О.Надьон, А.М.Черняка, С.Б.Чехович, Т.А.Назарова, В.О.Новіка, А.М.Орлеан, С.О.Пирожкова, О.І.Піскуна, І.А.Прибиткової, М.А.Погорецького, І.В.Пшеничного, С.В.Рагушного, Ю.О.Римаренка, Є.Д.Скулиша, М.В.Сіцінської, В.Я.Тація, В.П.Трощинського, В.О.Шаповал, В.І.Шакун, М.О.Шульги та ін.

Не применшуючи значення наукового доробку вищезазначених учених, слід констатувати відсутність на сьогодні у вітчизняній науці державного управління комплексного наукового дослідження механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, що є однією з причин недосконалості практичного впровадження цих механізмів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. В основу дисертації покладено результати досліджень і розробок, отримані автором за безпосередньої участі у виконанні науково-дослідної роботи Академії

муниципального управління в межах планового комплексного наукового проекту за темою “Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування” (ДР № 0108U008164), внесок автора в розроблення якої полягає у визначенні пріоритетних напрямів удосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції.

Крім того, в основу дисертації покладено результати досліджень, отримані дисертантом за безпосередньої участі в науково-дослідній роботі, виконаній у межах комплексного наукового проекту Національної академії державного управління при Президентові України “Державне управління та місцеве самоврядування” (ДР № 0199U002827) за темами: “Управління змінами в процесі реформування апаратів публічної влади: науково-прикладний аспект” (ДР № 0111U000144), у рамках якої дисертантом досліджено питання реалізації державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції шляхом удосконалення системи управління і прийняття рішень у цій сфері; “Публічне управління: системність і інституціональність” (ДР № 0113U002449), у контексті якої автором досліджено питання реформування системи державного управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробленні науково-практичних рекомендацій з вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції в контексті вимог Концепції державної міграційної політики, Стратегії національної безпеки України, Європейської стратегії безпеки.

Досягнення мети передбачає вирішення таких *завдань*:

- здійснити системний аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо сутності, завдань і механізмів реалізації державного управління у сфері протидії нелегальній міграції;
- визначити та охарактеризувати механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції;
- провести системний аналіз законодавчої та нормативно-правової бази щодо реалізації державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції;
- виявити проблемні питання державного управління у сфері протидії нелегальній міграції в кризових умовах;
- проаналізувати європейський досвід управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції;
- визначити напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції;
- запропонувати шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції;
- розробити авторський проект Національної стратегії протидії нелегальній міграції та запропонувати напрями її реалізації.

Об’єкт дослідження – державне управління міграційними процесами.

Предмет дослідження – механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційної роботи слугувала сучасна теорія державного управління, законодавчі й нормативні акти України – Конституція та закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із питань вироблення та реалізації міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції.

Для досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань було використано комплекс методів, що дало змогу систематизувати емпіричну інформацію, проаналізувати становлення та сучасний стан системи державного управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції, скласти прогноз його розвитку.

В основу дослідження покладені принципи, головні категорії діалектичного пізнання соціальних явищ і процесів, а також системний, індуктивний, дедуктивний, функціональний та інші теоретичні методи як філософського, загальнонаукового, так і конкретно-наукового характеру.

За допомогою логіко-семантичного методу вдосконалено понятійний апарат наукового дослідження. Для висвітлення проблем розвитку законодавства щодо правового статусу суб'єктів і об'єктів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції й організаційно-правового аспекту діяльності органів державної влади з цього питання використано історичний та компаративний методи.

Порівняльно-правовий та історико-правовий методи використовувалися під час дослідження й аналізу європейського досвіду боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією в умовах європейської міграційної кризи; системний підхід застосовувався для висвітлення стану наукової розробки проблем державного управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції; метод класифікації та експертного оцінювання – для систематизації викликів і загроз національній безпеці України у сфері міграції, зокрема поширення нелегальної міграції, що пов'язано з внутрішнім переселенням біженців зі сходу країни; екстраполяції та прогнозування – для розроблення рекомендацій органам державної влади України щодо визначення перспективних напрямів та шляхів удосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження визначається особистим внеском автора у розв'язання актуального наукового завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та методичних підходів щодо вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції. Найбільш суттєвими результатами, що характеризують наукову новизну дослідження, є такі:

уперше:

– теоретично обґрунтовано інтегративний державно-управлінський підхід у сфері протидії нелегальній міграції, який включає систему заходів, серед яких: створення механізму координації та взаємодії між органами виконавчої влади всіх рівнів, до компетенції яких віднесено функції, пов'язані з

протидією нелегальній міграції в контексті нових викликів і загроз національній безпеці України; запровадження Державної системи інтегрованого управління протидією нелегальній міграції; розроблення системи аналізу ризиків та загроз, пов'язаних із нелегальною міграцією в Україні, з урахуванням положень Європейської інтегрованої системи аналізу ризиків (CIRAM);

– обґрунтовано комплексний механізм державного управління у сфері протидії нелегальній міграції та розкрито його сутність, що полягає у спрямуванні на: реформування системи управління міграційними процесами з протидії нелегальній міграції; поглиблення зв'язку України з міграційною політикою ЄС для посиленого політичного діалогу в міграційній та безпековій сфері в контексті протидії нелегальній міграції; активізацію переговорного процесу з питань укладення міжнародних договорів із державами міграційного ризику про реадмісію осіб; зменшення економічних збитків від нелегальної міграції, покращення інвестиційного клімату та довіри міжнародної спільноти до України; упровадження додаткових форм захисту іноземців мігрантів – толерантного статусу; упровадження в практику діяльності правоохоронних органів новітніх форм і методів ведення оперативно-розшукової роботи для боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією;

удосконалено:

– систему принципів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, що базується на непорушності державних кордонів і захисту прав людини шляхом її доповнення такими принципами: мирного врегулювання прикордонних інцидентів та конфліктних ситуацій на державному кордоні; поваги і неупередженого ставлення до осіб, які постраждали від нелегальних схем переправлення мігрантів; невідворотності покарання за організовану транснаціональну злочинність у сфері нелегальної міграції;

– правоохоронний механізм протидії нелегальній міграції, який, на відміну від існуючого, передбачає: по-перше, посилення безпекового аспекту правоохоронної діяльності в напрямі розвитку системи інтегрованого управління безпекою державного кордону України на основі побудови нової моделі охорони державного кордону на східній та південній ділянках з урахуванням реальних і потенційних військових загроз, в умовах “гібридної війни”, загальними ознаками якої є забезпечення належного функціонування і вдосконалення чотирирівневої системи контролю за в'їздом та перебуванням в Україні іноземців та осіб без громадянства; по-друге, організації спільної оперативної охорони державного кордону з державами-членами Європейського Союзу – Республікою Польща, Словацькою Республікою, Румунією та Угорщиною, а також із Республікою Молдова з метою виявлення, попередження та припинення незаконного перетинання кордонів;

дістали подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат теорії державного управління сферами суспільного життя на основі визначення сутності механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції як комплексу політичних, економічних, правових, соціальних, організаційних,

правоохоронних та інших засобів, за допомогою яких уповноваженні органи державної влади послідовно розв'язують проблеми управління міграційними процесами щодо протидії нелегальній міграції з метою посилення боротьби з нелегальною міграцією, забезпечення своєчасного виявлення осіб, які незаконно перебувають на території України, належного їх тимчасового утримання та видворення за межі держави в установленому законом порядку;

– підходи до реалізації механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, що спрямовані на вирішення проблемних питань безконфліктними, ненасильницькими шляхами їх урегулювання, а саме: політичний (механізм переговорів та погоджень, комплекс політико-дипломатичних заходів, спрямованих на протидію нелегальній міграції й запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів і ліквідації їх наслідків); правовий (застосування нових адміністративних, трудових, кримінальних нормативно-правових механізмів з питань ефективного управління міграцією та протидії нелегальній міграції, укладення міжнародних договорів України з державами міграційного ризику про реадмісію осіб); адміністративний (організаційне й організаційно-правове забезпечення, створення контактного аналітичного центру та бази даних про міграційні процеси для забезпечення обміну інформацією й моніторингу ситуації у сфері нелегальної міграції); контрольно-наглядовий (механізми моніторингу міграційних потоків і контролю за дотриманням міграційного законодавства в Україні).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні та методичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних прикладних розробок щодо підвищення ефективності державного управління у сфері протидії нелегальній міграції. Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження були використані:

– Національною академією Державної прикордонної служби України ім. Б.Хмельницького в процесі розробки навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни “Прикордонна безпека України”, зокрема питань щодо реалізації державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції, посилення боротьби з нелегальною міграцією, забезпечення своєчасного виявлення осіб, які незаконно перебувають на території України, належного їх тимчасового утримання та видворення за межі держави в установленому законом порядку. Дисертантом запропоновано дієві шляхи протидії нелегальній міграції в сучасних умовах, зокрема: удосконалення діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері здійснення державної міграційної політики; виявлення та перекриття найбільш небезпечних каналів міграції в Україну шляхом удосконалення якості прикордонного контролю, припинення в'їзду до країни нелегальних мігрантів на ділянці кордону з Росією, Білорусією, Молдовою (акт про впровадження від 09 лютого 2016 р. № 26/1/556);

– Хмельницьким Центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій: під час організації та проведення навчання державних службовців та посадових осіб

місцевого самоврядування (V–VII категорії посад) Хмельницької області з питань запобігання та протидії корупції в рамках виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України; у процесі підготовки лекцій, тематичних зустрічей, практичних занять з питань протидії нелегальній міграції в рамках виконання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки; під час розробки методичних рекомендацій для державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань протидії нелегальній міграції (акт про впровадження від 11 лютого 2016 р. № 61/01-23/2016);

– Чернівецьким прикордонним загonom Західного регіонального управління Державної прикордонної служби України під час організації та вжиття профілактичних заходів щодо протидії нелегальній міграції, зокрема: удосконалення взаємодії між органами Державної прикордонної служби України з іншими складовими сектору безпеки і оборони та органами місцевого самоврядування щодо протидії нелегальній міграції; запровадження Національної стратегії протидії нелегальній міграції, що спрямована на реалізацію завдань державного управління міграційними процесами (акт про впровадження від 05 березня 2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, розробки і впровадження дисертаційної роботи є результатом самостійно проведених досліджень автора. У дисертації не використовувалися положення, що належать співавтору М.В.Сіцінській, разом з якою було підготовлено дві наукові публікації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи оприлюднені автором на таких науково-практичних конференціях: “Військова освіта і наука: сьогодення та майбутнє” (Київ, 2014); “Теорія та практика державної служби” (Дніпропетровськ, 2015); “Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України” (Хмельницький, 2015); “Розвиток креативного публічного управління” (Київ, 2016); “Проблеми розвитку публічного управління в Україні” (Львів, 2016).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 12 наукових праць, з них 6 статей у наукових фахових виданнях України з державного управління, 1 стаття в зарубіжному виданні та 5 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 265 сторінок, з них 206 – основного тексту. Робота містить шість рисунків в основному тексті та вісім додатків. Список використаних джерел налічує 163 найменування, у тому числі 10 іноземною мовою.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, висвітлено зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами і темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів; наведено дані щодо апробації результатів дослідження, публікацій за темою роботи, структури та обсягу дисертації.

У **першому розділі** – *“Теоретичні основи дослідження механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції”* – розкрито сутність державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, його конституційно-правові основи, систему державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, охарактеризовано механізми державного управління в цій сфері.

У розділі зазначається, що теорія державного управління загалом і механізмів протидії нелегальній міграції зокрема на цей час перебувають на стадії розробки. Дослідники консолідовані в тому, що основними завданнями державного управління у сфері протидії нелегальній міграції є: прогнозування розвитку ситуації щодо нелегальної міграції; розроблення та вжиття заходів щодо оптимізації механізму координації діяльності державних органів у сфері протидії нелегальній міграції; удосконалення нормативно-правового регулювання вироблення та реалізації політики у сфері протидії нелегальній міграції; посилення боротьби з нелегальною міграцією; кримінальне переслідування торговців людьми; поглиблення відповідних знань та ефективного реагування на питання, що виникають, пов'язані зі всіма соціально-економічними та політичними факторами нелегальної міграції.

Доведено, що протидія нелегальній міграції являє собою систему державно-управлінських заходів, що вживаються шляхом координації та взаємодії між органами державної влади, які в межах своїх повноважень беруть або можуть брати участь у виконанні стратегічних завдань щодо своєчасного виявлення, запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та нейтралізації їх негативних проявів, а також боротьба зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією, і сприяння добровільному поверненню нелегальних мігрантів до держав їх походження.

Обґрунтовано, що під системою державного управління у сфері протидії нелегальній міграції можна розуміти комплекс теоретико-методологічних, нормативно-правових, інформаційно-аналітичних, організаційно-управлінських, політико-дипломатичних, оперативно-розшукових, науково-технічних, ресурсних та інших заходів, що вживаються органами державної влади, які в межах своїх повноважень беруть або можуть брати участь у виконанні завдань, спрямованих на запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків, боротьбу зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією, а також сприяння добровільному поверненню нелегальних мігрантів до держав їх походження з метою

забезпечення національної безпеки України та запровадження безвізового режиму з Європейським Союзом.

Визначено, що державне управління у сфері протидії нелегальній міграції передбачає цілеспрямований, організуючий та регулюючий вплив держави через органи виконавчої влади, до компетенції яких належать питання управління міграційними процесами, що спрямований на запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків, боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією, сприяння добровільному поверненню нелегальних мігрантів до держав їх походження у співробітництві з міжнародними й громадськими організаціями, що працюють у сфері міграції з метою забезпечення державної безпеки та громадського порядку, захисту національного ринку трудових ресурсів.

Установлено, що під механізмами державного управління у сфері протидії нелегальній міграції слід розуміти комплекс політичних, економічних, правових, соціальних, організаційних, правоохоронних та інших засобів, за допомогою яких уповноваженні органи державної влади послідовно розв'язують проблеми управління міграційними процесами щодо протидії нелегальній міграції з метою посилення боротьби з нелегальною міграцією, забезпечення своєчасного виявлення осіб, які незаконно перебувають на території України, належного їх тимчасового утримання та видворення за межі держави в установленому законом порядку.

Зазначено, що вдосконалення державно-управлінських механізмів у сфері протидії нелегальній міграції дасть змогу змінити негативну тенденцію поширення потоку нелегальних мігрантів через необлаштовані державні кордони України з Російською Федерацією та Білорусією, скоротити кількість нелегальних мігрантів, які незаконно перебувають на території України, зменшити соціальні й економічні збитки від цього негативного явища та покращити інвестиційний клімат і довіру міжнародної спільноти до України, як демократичної, правової, соціальної держави.

У **другому розділі** – *“Аналіз функціонування механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції в Україні та країнах ЄС”* – проведено аналіз законодавчого та нормативно-правового забезпечення державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, проаналізовано проблемні питання державного управління у сфері протидії нелегальній міграції та особливості досвіду управління міграційними процесами в цій сфері країн Європейського Союзу.

Зазначено, що Указом Президента України від 30 травня 2011 р. схвалено “Концепцію державної міграційної політики”, яка визначає напрями, стратегічні завдання державної міграційної політики України, принципи і пріоритети діяльності державних органів у сфері міграції, напрями вдосконалення її законодавчого та інституціонального забезпечення, а також окреслює в цілому саму систему державного управління міграційними процесами у сфері боротьби з нелегальною міграцією. Важливим кроком реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції є прийняття 20 серпня 2014 р. Постанови Кабінету Міністрів України № 360 “Про

затвердження Положення про Державну міграційну службу України”. Положення передбачає вжиття заходів щодо запобігання та протидії нелегальній міграції, іншим порушенням міграційного законодавства тощо. Отже, прийняті нормативно-правові акти суттєво наблизило українське законодавство до найкращих міжнародних стандартів у цій сфері.

Виявлено, що проблемними питаннями запровадження ефективної системи державного управління у сфері протидії нелегальній міграції в Україні в умовах європейської інтеграції на сьогодні є: ліберальний характер міграційного законодавства України, зокрема щодо відповідальності за незаконну спробу перетину державного кордону та незаконне перебування в Україні; низький рівень взаємодії суб'єктів забезпечення протидії нелегальній міграції; рівень організації органами виконавчої влади у сфері боротьби із нелегальною міграцією неадекватний ступеню суспільної загрози від адміністративного правопорушення в міграційній сфері; несвоєчасність та повільність у розробленні стандартів і нових підходів до боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією з урахуванням кращого європейського досвіду; відсутність налагодженої системи тимчасового утримання та видворення за межі держави нелегальних мігрантів; низький рівень професійної компетенції державних службовців із питань запобігання та протидії нелегальній міграції; корупція тощо.

Аналіз європейського досвіду управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції дає підстави стверджувати, що більшість європейських країн реалізує цю протидію за чотирма основними напрямками: законодавче регулювання протидії нелегальній міграції; здійснення контролю за дотриманням установлених норм та вимог у сфері протидії нелегальній міграції; застосування санкцій за порушення у сфері протидії нелегальній міграції; протидія нелегальній міграції на “дальніх підступах” з метою зниження інтенсивності міграційних потоків.

Установлено, що найбільш дієвими стратегіями впливу на організовану злочинність, пов'язану з нелегальною міграцією, які впроваджувалися в європейських державах, є: посилення охорони зовнішніх кордонів, передусім із країнами виходу або транзиту мігрантів; запровадження більш жорсткого порядку видачі віз, особливо громадянам тих країн, які постачали найбільше мігрантів та шукачів притулку; уведення санкцій проти перевізників, тобто транспортних компаній, яких зобов'язали власним коштом відправляти на батьківщину мігрантів із недійсними документами або без таких, не пропущених на територію країн призначення; прослуховування засобів комунікації й електронне спостереження; аналіз злочинності, пов'язаної з нелегальною міграцією, за допомогою вивчення її зразків і тенденцій; міжнародне співробітництво; співробітництво у сфері протидії нелегальній міграції; запобіжні безпекові заходи для уникнення нових міграційних криз.

У **третьому розділі** – “Удосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції” – визначено напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, запропоновано рівні та напрями інтегрованого управління у сфері протидії

нелегальній міграції, розроблено науково-практичні підходи до впровадження Національної стратегії протидії нелегальній міграції.

У процесі дослідження автором визначено напрями щодо вдосконалення механізмів державного управління для вирішення існуючих проблемних питань, які виникають у сфері протидії нелегальній міграції в Україні. Зокрема, перший напрям передбачає реформування системи управління міграцією, що пов'язана з міграційними та безпековими ризиками України для країн Європейського Союзу. Другий напрям спрямований на вдосконалення нормативно-правової бази з питань ефективного управління міграцією та протидії нелегальній міграції з урахуванням нових загроз національній безпеці України. Третім напрямом є запровадження європейських стандартів інтегрованого управління кордонами з урахуванням зобов'язань, узятих Україною в рамках виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України та імплементації Порядку денного асоціації між Україною та Європейським Союзом.

Запропоновано шляхи вдосконалення політичного, економічного, правового, соціального, організаційного, правоохоронного механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції. Зокрема, організаційний механізм реалізується шляхом удосконалення національної системи державного управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції; правовий механізм – шляхом удосконалення національного законодавства у сфері міграції та протидії нелегальній міграції; економічний – шляхом збільшення фінансування заходів із протидії нелегальній міграції як за рахунок державного бюджету, так із залученням позабюджетних інвестицій; соціальний – шляхом організації просвітницько-виховної роботи щодо запобігання нелегальній міграції та торгівлі людьми; правоохоронний – шляхом упровадження в практику діяльності правоохоронних органів новітніх форм і методів ведення оперативно-розшукової роботи для боротьби з нелегальною міграцією тощо.

Зазначено, що організаційно-правовим механізмом реалізації завдань щодо протидії нелегальній міграції в Україні має стати створення Національної стратегії протидії нелегальній міграції. Метою Національної стратегії є підвищення рівня національної безпеки шляхом запобігання та протидії нелегальній міграції в Україні; посилення відповідальності за нелегальну міграцію; зменшення кількості нелегальних мігрантів, скоєних ними правопорушень; створення Національного центру протидії нелегальній міграції.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та розроблено науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції. Отримані в процесі дослідження результати дали змогу сформулювати такі висновки і рекомендації.

1. Проведений аналіз теоретико-методологічних аспектів державного

управління у сфері протидії нелегальній міграції свідчить про нагальну потребу в інтеграції зусиль науковців усіх галузей наук, політиків, правників, управлінців, незалежних експертів та аналітиків, громадян у напрямі активного наукового пошуку нових ідей, політичних та державно-управлінських рішень у контексті осмислення сучасних поглядів на сутність, напрями, шляхи, засоби, способи та методи захисту державної безпеки і національних інтересів України у сфері міграції.

На підставі проведення системного аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, нормативно-правової бази щодо сутності, завдань та механізмів реалізації державного управління у сфері протидії нелегальній міграції виявлено, що сучасна міграційна політика спрямована на виконання найважливіших завдань, серед яких: забезпечення ефективного державного управління міграційними процесами; підвищення рівня національної безпеки шляхом створення умов для скорочення еміграції, повернення та реінтеграції емігрантів; запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків; протидія явищам, що становлять загрозу національній безпеці, – нелегальній міграції (територією України проходить один із найважливіших коридорів транзитної міграції), торгівлі людьми; узгодження національного законодавства у сфері міграції за міжнародними стандартами; створення умов для безперешкодної реалізації прав, свобод, законних інтересів трудових мігрантів, які перебувають на території України і виконання ними обов'язків, передбачених законодавством повноти використання інтелектуального та трудового потенціалу таких осіб, дотримання принципів захисту інтересів України; відновлення репутації України як прогнозованої дієздатної держави.

2. Аналіз наукової літератури з питань реалізації державної політики у сфері міграції та національної безпеки дав змогу визначити поняття “механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції”, що розуміється як комплекс політичних, економічних, правових, соціальних, організаційних, правоохоронних та інших засобів, за допомогою яких уповноваженні органи державної влади послідовно розв'язують проблеми управління міграційними процесами щодо протидії нелегальній міграції з метою посилення боротьби з нелегальною міграцією, забезпечення своєчасного виявлення осіб, які незаконно перебувають на території України, належного їх тимчасового утримання та видворення за межі держави в установленому законом порядку.

Охарактеризовано механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, а саме: організаційний механізм передбачає реформування системи управління міграційними процесами з протидії нелегальній міграції; політичний – спрямований на поглиблення зв'язку України з політикою ЄС та НАТО, забезпечення рамок для посиленого політичного діалогу в міграційній сфері в контексті міжнародної і регіональної безпеки; правовий – зорієнтований на вдосконалення національної нормативно-правової бази регулювання міграційним процесом для протидії нелегальній міграції; економічний – передбачає зменшення економічних збитків від нелегальної міграції з метою покращення інвестиційного клімату та довіри міжнародної спільноти до

України; соціальний – спрямований на формування суспільної свідомості громадян щодо небезпеки нелегальної міграції та торгівлі людьми з метою підвищення рівня обізнаності населення щодо сучасних проявів нелегальної міграції та торгівлі людьми; правоохоронний – передбачає підвищення ефективності діяльності сектору безпеки і оборони з метою протидії нелегальній міграції в умовах проведення антитерористичної операції на сході країни тощо.

3. Проведено системний аналіз законодавчої та нормативно-правової бази щодо реалізації державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції, який свідчить, що формування національної правової системи в цій сфері проходить складний процес гармонізації з міжнародно-правовими та загальноєвропейськими стандартами.

Аналіз національного законодавства, що регулює суспільні відносини у міграційній сфері, дав змогу встановити основні проблеми системного законодавчого і правового регулювання відносин у сфері протидії нелегальній міграції, зокрема: існуюча законодавча та нормативно-правова база у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній міграції, не закладає основ міграційної політики України (відсутні визначення цілей, завдань, механізмів, інструментів реалізації та основ фінансового забезпечення міграційної політики); міграційне законодавство України має ліберальний характер порівнянно з міграційною політикою країн СНД та країн Європейського Союзу; практика застосування існуючих законодавчих та інституційних механізмів є хаотичною, зокрема це стосується механізмів роботи з нелегальними мігрантами та особами, які претендують на отримання статусу біженця; відсутня концептуальна правова база з питань протидії нелегальній міграції та управління міграційними процесами; законодавство України про внутрішніх біженців (переселенців) з Криму та Сходу України потребує вдосконалення відповідно до міжнародних стандартів та кращої європейської практики.

4. На підставі проведеного аналізу виявлено, що проблемними питаннями державного управління у сфері протидії нелегальній міграції в кризових умовах (загострення воєнно-політичної ситуації в Україні та зростання європейської міграційної кризи) є: недосконалість національного законодавства, що регламентує питання боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією; низький рівень взаємодії суб'єктів забезпечення протидії нелегальній міграції в особливий період; низька ефективність політико-дипломатичних заходів щодо прийняття та виконання управлінських рішень у сфері боротьби з нелегальною міграцією; низька ефективність стратегічного планування та кризового управління щодо запобігання виникненню неконтрольованих міграційних процесів та ліквідації їх наслідків; відсутність налагодженої системи тимчасового утримання та видворення за межі держави нелегальних мігрантів; відсутність дієвого контролю за дотриманням міграційного законодавства в Україні; недостатнє залучення міжнародних, недержавних організацій та громадськості до систематичних заходів із питань протидії нелегальній міграції тощо.

5. Проаналізовано європейський досвід управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції, що дало змогу виявити характерну закономірність цього процесу, яка полягає в тому, що інтеграція у сфері міграційної політики та безпеки кордонів ЄС є одним із найбільш амбітних і водночас найбільш суперечливих вимірів інтеграційних процесів в Європейському Союзі. Ця амбітна мета має бути досягнута у форматі реалізації зовнішньої політики ЄС, що має назву “Європейська політика сусідства”.

З’ясовано, що найбільш дієвими концепціями та стратегіями впливу на організовану нелегальну міграцію, які впроваджувалися в європейських державах, є: посилення охорони зовнішніх кордонів, насамперед із країнами виходу або транзиту мігрантів; запровадження більш жорсткого порядку видачі віз, особливо громадянам тих країн, які постачали найбільше мігрантів та шукачів притулку; уведення санкцій проти перевізників, тобто транспортних компаній, яких зобов’язали власним коштом відправляти на батьківщину мігрантів із недійсними документами або без таких, не пропущених на територію країн призначення; прослуховування засобів комунікації й електронне спостереження; аналіз злочинності, пов’язаної з нелегальною міграцією, за допомогою вивчення її зразків і тенденцій; міжнародне співробітництво; співробітництво у сфері протидії нелегальній міграції; запобіжні правові заходи тощо.

6. На основі проведеного аналізу визначено напрями вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції. Перший напрям має бути спрямований на реформування системи управління міграцією, що пов’язана з міграційними та безпековими ризиками України для країн Європейського Союзу. Другий – на вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази з питань ефективного управління міграцією та протидії нелегальній міграції з врахуванням нових загроз національній безпеці України. Третій напрям передбачає запровадження європейських стандартів інтегрованого управління кордонами з урахуванням зобов’язань, узятих Україною в рамках виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України та імплементації Порядку денного асоціації між Україною та Європейським Союзом.

7. Запропоновано шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції. Зокрема, організаційний механізм реалізується шляхом: удосконалення національної системи державного управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції; запровадження ефективного державного менеджменту всіма компетентними державними інституціями України у сфері міграції та протидії нелегальній міграції; проведення постійного моніторингу й аналізу стану справ із боротьбою з нелегальною міграцією та злочинами в цій сфері тощо. Політичний механізм реалізується шляхом: участі в міжнародних глобальних і регіональних структурах у сфері забезпечення прикордонної безпеки з боротьби зі злочинністю, пов’язаною з нелегальною міграцією для прийняття рішень щодо нейтралізації та мінімізації зовнішніх загроз національним інтересам у сфері міграції; створення позитивного іміджу України у сфері

протидії нелегальній міграції на міжнародній арені як регіонального лідера на пострадянському просторі; забезпечення контролю за міграцією та прикордонним менеджментом між Україною та ЄС тощо. Правовий механізм реалізується шляхом: удосконалення національного законодавства у сфері міграції та протидії нелегальній міграції; укладення та імплементацією міжнародних договорів України із суміжними країнами по державному кордону щодо питань протидії нелегальній міграції, активізації переговорного процесу з питань укладення міжнародних договорів із державами міграційного ризику про реадмісію осіб тощо. Економічний механізм реалізується шляхом: збільшення фінансування заходів із протидії нелегальній міграції як за рахунок державного бюджету, так із залученням позабюджетних інвестицій; розроблення дієвого організаційно-економічного механізму залучення коштів передусім держав-членів Європейського Союзу, до яких прямують нелегальні мігранти; зменшення економічних збитків від нелегальної міграції та покращення інвестиційного клімату і довіри міжнародної спільноти до України тощо. Соціальний механізм реалізується шляхом: профілактики торгівлі людьми серед представників уразливих верств населення; упровадження додаткових форм захисту іноземців мігрантів – толерантного статусу; запровадження державної програми добровільного повернення для осіб, які незаконно перебувають на території України, не застосовуючи до них штрафних санкцій; амністування нелегальних мігрантів (урегулюванням питання для тих, хто перебільшив термін перебування) тощо. Правоохоронний механізм реалізується шляхом: упровадження в практику діяльності правоохоронних органів новітніх форм і методів ведення оперативно-розшукової роботи для боротьби зі злочинністю, пов'язаною з нелегальною міграцією; удосконалення методики розкриття незаконного переправлення осіб через державний кордон України; створення та запровадження ефективної системи координації та взаємодії правоохоронних органів (ДПСУ, МВСУ, СБУ, СЗРУ) у межах їхньої компетенції з протидії нелегальній міграції; запровадження системи аналізу ризиків та кримінального аналізу в процесі оцінювання ефективності у сфері протидії нелегальній міграції тощо.

8. Розроблено проект Національної стратегії протидії нелегальній міграції, основною метою якої є формування сприятливих умов для вжиття своєчасних заходів щодо реалізації напрямів державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції та координації діяльності органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування в межах своїх повноважень у сфері міграції для запобігання і нейтралізації існуючих та потенційних ризиків і загроз інтересам громадян, суспільства та держави пов'язаних із нелегальною міграцією.

Запропоновано напрями реалізації для України Національної стратегії: формування системи міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції та її законодавчого забезпечення в контексті національних інтересів; створення в Україні Національного центру протидії нелегальній міграції, визначення його повноважень, підпорядкування та важелів впливу; підвищення ефективності заходів у сфері управління міграцією щодо забезпечення державою гуманної та

належної політики повернення; посилення державного контролю за дотриманням міграційного законодавства в Україні; забезпечення міжнародної співпраці та співпраці з міжнародними й громадськими організаціями з питань протидії нелегальній міграції.

9. Основні наукові результати дисертаційного дослідження дають підстави запропонувати практичні рекомендації органам державної влади щодо підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади у сфері протидії нелегальній міграції, зокрема:

– Кабінету Міністрів України забезпечити реалізацію запропонованої Національної стратегії протидії нелегальній міграції, що дасть змогу подолати низку негативних чинників у сфері протидії нелегальній міграції та гарантувати зменшення кількості нелегальних мігрантів і жертв торгівлі людьми;

– Державній міграційній службі України з урахуванням науково-теоретичних напрацювань рекомендується створити Державну систему інтегрованого управління протидії нелегальній міграції, що сприятиме ефективному впровадженні Концепції інтегрованого управління кордонами;

– Міністерству внутрішніх справ України і Державній прикордонній службі України забезпечити створення єдиного реєстру ризиків та загроз у сфері протидії нелегальній міграції, що дасть змогу провести комплексну оцінку потенційних ризиків та загроз у цій сфері й розробити заходи щодо зменшення їх негативного впливу на суспільство.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях:

1. Відлер О. М. Поняття та сутність державного управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції [Електронний ресурс] / О. М. Відлер // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2014. – № 12. – Режим доступу до журн.: <http://www.dy.nayka.com.ua>.

2. Відлер О. М. Порівняльно-правовий аналіз міжнародних договорів у сфері міграційної політики щодо забезпечення дотримання прав людини / О. М. Відлер // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 24. – С. 154–158.

3. Відлер О. М. Особливості організаційно-правових механізмів з протидії нелегальній міграції в Україні / О. М. Відлер // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 1. – С. 77–81.

4. Відлер О. М. Загальноєвропейський досвід протидії нелегальній міграції / О. М. Відлер // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 2. – С. 72–76.

5. Відлер О. М. Теоретичні підходи до визначення поняття механізму державного управління у сфері протидії нелегальній міграції / О. М. Відлер // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 3. – С. 87–90.

6. Сіцінська М. В. Науково-теоретичні та правові основи розробки проекту Національної стратегії протидії нелегальній міграції / М. В. Сіцінська, О. М. Відлер // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 4. – С. 86–88. – Авт.: С. 86–87. *Особистий внесок*: визначено основи Національної стратегії

протидії нелегальній міграції та механізмів її реалізації, що сприятиме захисту національних інтересів держави у міграційній сфері.

Закордонне видання:

7. Сицинская М. В. Современные проблемы нелегальной миграции – реальная угроза национальной безопасности Украины / М. В. Сицинская, О. Н. Видлер // *European Applied Sciences* : науч. журн. [Штутгарт, Германия]. – 2016. – № 1. – С. 107–110. – Авт.: С. 107–109. *Особистий внесок*: виявлено сучасні проблеми у сфері нелегальної міграції та нові загрози національній безпеці.

Тези конференцій:

8. Відлер О. М. Проблеми нормативно-правового забезпечення боротьби з нелегальною міграцією в Україні / О. М. Відлер // *Військова освіта і наука: сьогоднішня та майбутня* : матеріали наук.-практ. конф. (21 листоп. 2014 р.). – Київ: Військ. ін-т Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, 2014. – С. 274.

9. Відлер О. М. Реформування системи державного управління у сфері протидії нелегальній міграції в контексті вимог Стратегії національної безпеки України / О. М. Відлер // *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України* : IV Всеукр. наук.-практ. конф. (10 листоп. 2015 р.) / Держ. прикордон. служба України ; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б.Хмельницького. – Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2015. – С. 10.

10. Відлер О. М. Актуальні питання державного управління міграційними процесами у сфері протидії нелегальній міграції / О. М. Відлер // *Теорія та практика державної служби* : матеріали наук.-практ. конф., Дніпропетровськ, 23 листоп. 2015 р. / за заг. ред. С. М. Серьогіна. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2015. – С. 164–166.

11. Відлер О. М. Стратегічні напрями державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції / О. М. Відлер // *Розвиток креативного публічного управління* : міжнар. наук.-практ. конф. (08.04.2016) / за заг. ред. О. І. Дація. – Київ : Видавн.-поліграф. центр Акад. муніцип. упр., 2016. – С. 257–258.

12. Відлер О. М. Реальні та потенційні загрози національній безпеці України у сфері нелегальної міграції / О. М. Відлер // *Проблеми розвитку публічного управління в Україні* : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (15 квіт. 2016 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – С. 119–120.

АНОТАЦІЯ

Відлер О. М. Механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Академія муніципального управління, Київ, 2016.

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне обґрунтування механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції, у якому виявлено проблеми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції для їх подальшого розв'язання шляхом удосконалення механізмів державного управління у цій сфері, а також розроблення науково-практичних рекомендацій органам державної влади України щодо підвищення ефективності їхньої діяльності у сфері протидії нелегальній міграції.

Охарактеризовано організаційний, соціальний, правовий, економічний, політичний, правоохоронний механізми державного управління. Обґрунтовано, що механізми державного управління у сфері протидії нелегальній міграції запроваджуються з метою: посилення боротьби з нелегальною міграцією; забезпечення своєчасного виявлення осіб, які незаконно перебувають на території України, належного їх тимчасового утримання та видворення за межі держави в установленому законом порядку.

Визначено напрями та шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері протидії нелегальній міграції.

Розроблено проект Національної стратегії протидії нелегальній міграції, основною метою якої є формування сприятливих умов для вжиття своєчасних заходів щодо реалізації напрямів державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції.

Ключові слова: державне управління, механізми державного управління, державне управління міграційними процесами, протидія нелегальній міграції, державна політика у сфері протидії нелегальній міграції, національна безпека.

АННОТАЦІЯ

Видлер О. М. Механизмы государственного управления в сфере противодействия нелегальной миграции. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Академия муниципального управления, Киев, 2016.

В диссертационном исследовании впервые осуществлено теоретическое обоснование механизмов государственного управления в сфере противодействия нелегальной миграции и разработаны научно-практические рекомендации органам государственной власти по совершенствованию этого вида государственно-управленческой деятельности, что в совокупности решают важные задачи государственной политики в сфере противодействия нелегальной миграции.

Выявлены проблемы противодействия нелегальной миграции с целью их дальнейшего решения путем усовершенствования механизмов государственного управления в этой сфере.

Установлены действенные механизмы государственного управления в сфере противодействия нелегальной миграции: организационный, социальный, правовой, экономический, правоохранительный, политический. Определены

направления и пути совершенствования механизмов государственного управления в сфере противодействия нелегальной миграции.

Разработан проект Национальной стратегии противодействия нелегальной миграции, основной целью которой является формирование благоприятных условий для принятия своевременных мер по реализации направлений государственной миграционной политики в сфере противодействия нелегальной миграции.

Ключевые слова: государственное управление, механизмы государственного управления, государственное управления миграционными процессами, противодействие нелегальной миграции, государственная политика в сфере противодействия нелегальной миграции, национальная безопасность.

ANNOTATION

Vidler O. M. Mechanisms of public administration in sphere of counteracting illegal migration. – Manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration; speciality 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Academy of municipal administration, Kyiv, 2016.

In the thesis for the first time develop the theoretical justification of the mechanisms of public administration in sphere of counteracting illegal migration, which revealed a problem of effective mechanisms for combating illegal migration for the next solution by improving the mechanisms of public administration in this area, and developing scientific recommendations to public government of Ukraine to improve the efficiency of combating illegal migration.

Defined the mechanisms of public administration in sphere of counteracting the illegal migration (organizational, political, legal, economic, social, law enforcement) and reveal their main role, which is to focus on: reform of migration management system to combat illegal migration; deepening of Ukraine with the EU migration policy for enhanced political dialogue on migration and security sector in the context of combating illegal migration; intensification of negotiation process on international agreements with the countries of migration risk for the readmission persons; reduce economic losses from illegal immigration and improving the investment climate and confidence of the international community to Ukraine; introduction of additional forms of protection of foreigners workers - tolerant status; implementation in practice of the law enforcement agencies of new forms and methods of operational and investigative work to combat crime related to illegal immigration.

Received the further development of concepts and categories of the theory of public administration spheres of public life on the basis of determining the nature of mechanisms of public administration in sphere of counteracting the illegal migration, a complex political, economic, legal, social, institutional, law enforcement and other state funds, wich used in the implementation of state-managerial influence and through which consistently solved the problem of migration governance to combat illegal migration, to reinforce the fight against illegal migration, to ensure early

detection of persons, who are illegally staying on the territory of Ukraine, good their temporary detention and deportation from the state as prescribed by law, improving the system of counteraction to attempts of illegal immigrants to stay in Ukraine, strengthen international cooperation Ukraine with international and non-governmental organizations wick working in the field of migration.

Conducted the analysis of the European experience of migration management in sphere of counteracting the illegal migration gives reason to believe that the majority of European countries implementing this opposition on four main areas: legislative regulation of combating illegal migration; monitor the observance of the established rules and requirements in combating illegal migration; providing sanctions for violations in combating illegal migration; combating illegal migration "distant approaches" to reduce the intensity of migration flows.

In the process of the study author identified areas for improving governance mechanisms to solve existing problems arising in combating illegal migration in Ukraine. In particular, the first trend involves reforming the system of migration management, related to the migration and security risks for Ukraine in the European Union. The second aims to improve the legal and regulatory framework for the effective management of migration and combating illegal migration in view of new threats to national security of Ukraine. The third direction is the introduction of European standards of integrated border management, taking into account commitments undertaken by Ukraine to the EU.

The authors offer the ways of improving the political, economic, legal, social, organizational, governance and law enforcement of public administration mechanisms in combating illegal migration. A draft National Strategy for combating illegal migration.

The goal of the National Strategy is to increase national security by preventing and combating illegal migration in Ukraine; strengthening accountability for illegal migration; reducing the number of illegal migrants committed their offenses; the creation of the National Center for combating illegal migration.

Directions for the implementation of the National Strategy Ukraine: the development of migration policy in combating illegal migration and its legislative support in the context of national interests; creation in Ukraine National Center for combating illegal migration, the definition of its powers, authority and leverage; efficiency measures in the field of migration management to ensure proper and humane state return policy; increased state control over compliance with migration legislation in Ukraine; ensuring international cooperation and cooperation with international and non-governmental organizations on combating illegal migration.

Key words: public administration, mechanisms of public administration, public administration of migration process, combating illegal migration, public policy in combating illegal immigration, national security.